

En konsangvinitets-betegnelse

Af
Knud Højrup

Problemstilling

Når man administrativt har behov for at behandle en større mængde ting eller aktiviteter af samme type, har man brug for en nummerering eller betegnelse, som entydigt kan identificere og dermed adskille de enkelte objekter fra hinanden. Den mest kendte betegnelse af denne type, er vel nok automobilerne nummerplader, som med to bogstaver og fem cifre entydigt identificerer ethvert dansk automobil. Før i tiden kunne man oven i købet ud fra de første to bogstaver bestemme hvilken by køretøjet kom fra.

Indenfor slægtsforskning er der ligeledes behov for et betegnelsessystem, som kan gøre det nemmere at formidle oplysninger om mange personer og deres indbyrdes slægtskabsforhold. Mange systemer er i tidens løb blevet udtænkt, anvendt og beskrevet, men kun et system til nummerering af aner i en anetavle er indtil nu blevet anerkendt som det man i dag bør anvende, nemlig Kekule von Stradonitz's system. Hr. B. V. Adersen skriver i indledningen til sin artikel »Personbetegnelser i Slægtstavler« følgende: »I en anetavle efter Kekule von Stradonitz system er hver af anerne entydigt betegnet med et tal, og af dette tal alene kan man let se, hvordan en ane er beslægtet med probanden eller de øvrige aner«. Dette systems logiske opbygning og enkelhed er sandsynligvis hovedårsagen til dets status som det mest anvendte system til publikation af anetavler.

I forbindelse med efterslægtstavler og konsangvinitetstavler er man derimod endnu ikke nået til enighed om et tilsvarende system, og det til trods for at der i tidens løb er blevet afprøvet mange forskellige løsninger. Den fremragende systematiker overlæge Kai Albertsen nåede ikke selv, inden sin alt for tidlige død i 1985, at finde frem til »systemet«, men han har i en artikel i Samfundets Jubilæumsbog i 1979 klart og systematisk beskrevet de krav man kunne have til et sådant. Artiklen hedder »Opstillingsprincipper og personnummerering i konsangvinitetstavler«, og heri stiller overlæge Albertsen følgende krav til slægtsbetegnelsen:

1. Slægtskabet med probanden bør fremgå af betegnelsen.

2. Betegnelserne skal være entydige, dvs. der må ikke være to eller flere personer, der har samme betegnelse.
3. Systemet skal være enkelt og alment forståeligt.
4. Systemet skal uden vanskelighed kunne anvendes i maskinskrift og bogtryk og må derfor ikke kræve særlige tegn (græske bogstaver, streger over symbolerne eller hævede eller forsænkede tal og bogstaver).

Alle disse krav er logisk begrundede, men jeg er overbevist om, at det er krav nummer 2, der er hovedårsagen til at »Systemet« endnu ikke er fundet. Grunden hertil er at ane-nummeret af de fleste slægtsforskere både betragtes som en betegnelse for personens slægtskabsgrad (konsangvinitet) med probanden, og samtidigt som en entydig identifikation af personen (nummerplade). Dette har kunnet lade sig gøre fordi en person f.eks. kun kan have en (ægte) farfar, og ane-nummeret har derfor kunnet opfylde begge behov, dog med den begrænsning at man ikke kan ændre på probanden uden at skulle ændre alle sine slægtsmedlemmers betegnelser.

Personligt har jeg altid betragtet ane-nummeret som en variabel størrelse, som kunne skifte for en person afhængig af hvem man ville anvende som proband, og selv om man bibeholdt probanden, kunne den samme person have flere forskellige ane-numre f.eks. i forbindelse med anesammenfald. Derfor har jeg til identifikation af personerne i min slægt aldrig anvendt ane-numre, men derimod en form for løbenumre, de kaldes herefter ID-nr.¹.

Konsangvinitets-betegnelsen

Når man ved anvendelse af et ID-nr. af en eller anden slags, har opfyldt overlæge K. Albertsens krav nr. 2 til entydige personbetegnelser, kan man for at beskrive slægtskabet mellem probanden og en person, tildele personen en »konsangvinitets-kode«, lad os for nemheds skyld kalde den for »Konsangv.«. For anerne er der ingen tvivl om at deres Konsangv. skal være ane-nummeret, da dette er en almindeligt anerkendt slægtskabsbetegnelse. De øvrige personer i slægten vil jeg anbefale at man tildeler en Konsangv. med følgende opbygning: $X = Y$, hvilket skal tydes som »probandens ane nummer X er lig med personens ane nummer Y «. Med dette system, kan man betegne alle medlemmer af probandens slægt, da det jo netop er en forudsætning, for at to personer er i slægt med hinanden, at den ene er efterkommer af den anden, eller at de har mindst en fælles forfader eller -moder.

Koden » $1 = Y$ « skal efter samme princip tydes som »probanden er (lig med) personens ane nummer Y «, hvilket vil sige at denne betegnelse for efterslægt er en delmængde af ovennævnte Konsangv., hvilket stemmer overens med virkeligheden, hvor efterslægten netop er en delmængde af probandens hele slægt. Det vil altså sige, at man kan anvende samme nummer-sy-

stem til at betegne alle personer i en konsangvinitetstavle, samtidigt med at det umiddelbart fremgår af betegnelsen, om personen er proband, ane, efterslægt eller efterkommer af en af anerne, og i så tilfælde hvilken. Ligeledes kan man let udregne slægtskabsgraden, da koden klart definerer den ene eller de to stamlistes som forbinder probanden med personen.

Ved en stamliste forstås den række af personer (fædre/mødre), som forbinder to personer, hvor den ene er efterkommer af den anden. Denne liste kaldes også i Fabritius og Hatt for henholdsvis Stamrække, Ascentorium og Descentorium. Hvis man har lyst til at udregne slægtskabsgraden imellem probanden og en person, giver personens Konsangv. som beskrevet ovenfor den frihed, at man selv kan bestemme hvilken af de mange forskellige slægtskabsgrader, man finder hensigtsmæssig at beregne.

Det vel nok mest elegante ved denne Konsangv. er, at hvis man udskifter lighedstegnet i koden med et decimaltegn (komma/punktum), og sorterer personerne i numerisk stigende orden, bliver de ordnet i konsangvinitetsgrupper, som fremkommer lige præcis i den rækkefølge som overlæge Albertsen definerer i sin artikel »Opstillingsprincipper . . .«. Indenfor hver Konsangv. gruppe skal personerne desuden sorteres efter forældrenes ID-nr., således at de samles i helsøskende flokke eller kuld, hvorved hel- og halvsøskende bliver klart adskilte. Indenfor hvert kuld bør man sortere personerne efter fødselsår for at lette overskueligheden.

Med andre ord: Konsangv. er en slægtskabsbetegnelse, som man tildeler en person i probandens slægt for at beskrive, hvorledes personen er i slægt med probanden. En forudsætning for at være i slægt med hinanden er at man har en fælles forfader/moder, og værdien X i Konsangv.koden X, Y angiver da denne fælles forfaders/moders ane-nummer i probandens ane-tavle, ligesom værdien Y angiver samme forfaders/moders ane-nummer i personens egen ane-tavle.

Opstillingsformer

En konsangvinitetstavle eller liste, der er ordnet som nævnt ovenfor bevirker f.eks. at de agnatiske efterkommere er lette at identificere, da alle Konsangv. grupper (X, Y), hvor Y har værdien 4, 8, 16, 32, e.t.c. vil bestå af rent agnatiske efterkommere efter ane nummer X, eller probanden hvis X er lig med 1. På samme måde vil grupper med Y lig med 6, 14, 30 e.t.c. bestå af rent kognatiske efterkommere efter X. Tavle 1 viser i listeform, hvorledes Konsangv. grupperne vil fremkomme i de tre første af Kai Albertsen definerede hovedgrupper i en konsangvinitetstavle. Det fremgår heraf, at systemet bevirker at de kvindelige aner og deres eventuelle egne efterkommere (X lig med 3, 5, 7, e.t.c.), bliver placerede i selvstændige Konsangv. grupper umiddelbart efter deres mandlige ane-ægtefællers.

Konsangvinitetstavle

(Listeform)

Gruppe iflg. Albertsen	Konsangv.	Personer	Gen. nr.
I		<i>Probanden og dennes efterkommere.</i>	
	1	Probanden. (P)	0
	1,02	P's børn. (Hvis P. er kvinde: 1,03)	+ 1
	1,04	P's sønners børn. (1,05)	+ 2
	1,06	P's døtres børn. (1,07)	+ 2
	1,08	P's sønners sønners børn.	+ 3
	1,10	P's døtres sønners børn.	+ 3
	1,12	P's sønners døtres børn.	+ 3
	1,14	P's døtres døtres børn.	+ 3
	1,16	P's sønnesønners sønners børn.	+ 4
	.	.	.
	.	.	.
II		<i>Probandens forældre og deres efterkommere. (bortset fra dem, der er behandlet under I)</i>	
	2	P's fader.	- 1
	2,02	P's faders børn. (P's hel- og halv-søskende)	0
	2,04	P's faders sønners børn. (P's nevøer/niecer)	+ 1
	2,06	P's faders døtres børn. (P's nevøer/niecer)	+ 1
	2,08	P's faders sønners sønners børn.	+ 2
	2,10	P's faders døtres sønners børn.	+ 2
	.	.	.
	.	.	.
	3	P's moder.	- 1
	3,03	P's moders børn. (hvortil P's fader ikke er ophav)	0
	3,05	P's moders sønners børn.	+ 1
	3,07	P's moders døtres børn.	+ 1
	.	.	.
	.	.	.
III		<i>Probandens bedsteforældre og deres efterkommere. (bortset fra dem, der er behandlet under I og II)</i>	
	4	P's farfader.	- 2
	4,02	P's farfaders børn. (P's onkler/tanter)	- 1
	4,04	P's farfaders sønners børn.	0
	.	.	.
	.	.	.
	5	P's farmoder.	- 2
	5,03	P's farmoders børn. (P's halv-onkler/tanter)	- 1
	.	.	.
	.	.	.
	6	P's morfader.	- 2
	6,02	P's morfaders børn. (P's onkler/tanter)	- 1
	.	.	.
	.	.	.
	7	P's mormoder.	- 2
	7,03	P's mormoders børn. (P's halv-onkler/tanter)	- 1
	.	.	.
	.	.	.

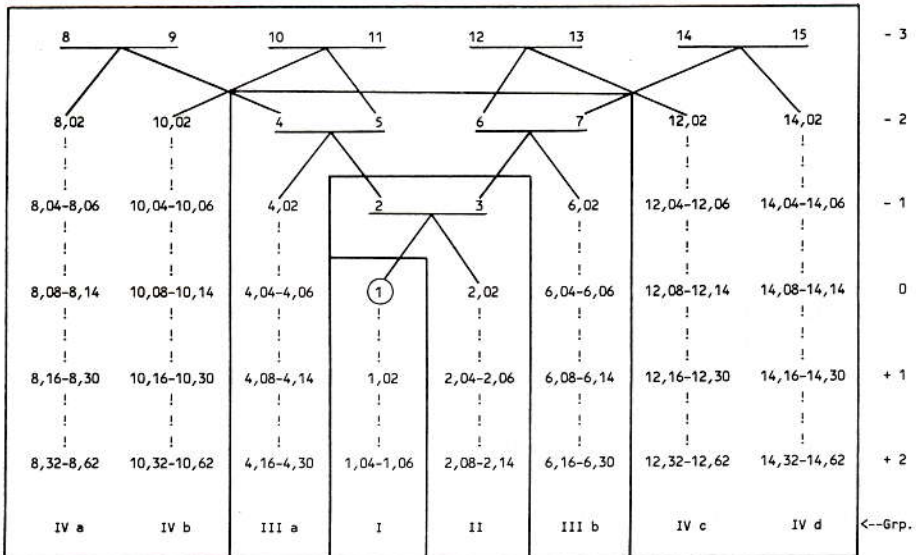
Table 1.

Denne selvstændige placering er helt i overensstemmelse med min egen opfattelse, at mandlige og kvindelige slægtsmedlemmer skal behandles på lige fod, og det glædede mig at se, at Kai Albertsen var enig heri, hvilket kan ses i hans efterladte manuskript, som blev publiceret i Personhistorisk Tidsskrift 1986:1 side 99. Heri skriver Albertsen om anetavler: »Hver ane bør opstilles for sig med eget nummer. Ikke som anepar med et dobbelt-nummer. Den kvindelige ane forsvinder i teksten«, og jeg er sikker på at denne indstilling også er gyldig for konsangvinitetstavler. En stor fordel ved denne placering er, at man umiddelbart kan se om den kvindelige ane i det hele taget har »selvstændige« efterkommere, for så skal de være anbragt umiddelbart efter hende selv.

Tavle 2 viser en konsangvinitetstavle i en anden opstillingsform, som jeg har lånt fra B. V. Adersens artikel. Denne tavle viser måske bedre sammenhængen mellem aner, Konsangv. grupper, hovedgrupper (romertal) samt generationer. Af oversigtsmæssige årsager, er der desværre ikke blevet plads til de Konsangv. grupper, der kan fremkomme med »selvstændige« efterkommere efter de kvindelige aner (ulige X) som nævnt ovenfor, men de har selvfølgelig deres ligeværdige berettigelse i konsangvinitetstavlen.

Konsangvinitetstavle (Skematisk form)

Gen. #

Tavle 2.

I mange tilfælde vil en person have flere gyldige Konsangv., for eksempel kunne probandens helsøskende med lige ret tildeles Konsangv. 2,02 og 3,03, men jeg vil anbefale altid at anvende det numerisk mindste tal, og kun benytte 3,03 til probandens eventuelle halvsøskende på moders side. Kun i de specielle tilfælde hvor der forekommer »dobbelt stamrække«, »ane-sammenfald«, eller »ane-forskydning«, bør man angive flere Konsangv. til belysning af det særlige slægtskabsforhold, der består mellem probanden og personen.

Der vil i en konsangvinitetstavle være mange personer, som ikke er direkte beslægtede med probanden, men som alligevel bør medtages i tavlen og dens registre, nemlig alle de i slægten indgiftede personer. Da det har vist sig praktisk, at disse personer også har en Konsangv., således at det er muligt at få et indtryk af deres tilhørsforhold til probanden, har jeg valgt at tildele dem samme Konsangv., som deres ægtefælle eller samlever, men med tilføjelse af bogstavet »s«. Dette bogstav skal symbolisere et begreb, som der ikke findes et dækkende dansk ord for, nemlig at to mennesker har valgt at bo sammen uden nødvendigvis at være ægteviede. Bogstavet »s« kan altså betyde samlever, sambo, stedane eller svogerskab, men selvfølgelig også ægtefælle. Det engelsk/amerikanske »Spouse«, er vel nok det ord, der bedst udtrykker dette forhold.

Konsangv. »6,08s« betyder altså: »personen bor sammen med, eller er gift med en, hvis farfars far (ane nr. 8) er probandens morfar (ane nr. 6)«, det lyder måske mere indviklet end det i virkeligheden er, men hvis man er vant til at arbejde med Kekule von Stradonitz's anenummer system, vil det lette forståelsen meget.

Om publikation

Ved publikation af konsangvinitetstavler, er de enkelte levnedbeskrivelser ofte så lange at man, uanset hvilken opstillingsmetode der anvendes, hurtigt mister overblikket over de enkelte personers samhörighed. For at løse dette problem, foreslår jeg at man samler personbeskrivelserne i et selvstændigt afsnit i ID-nr. orden, og udarbejder et »konsangvinitets register«, som på lige fod med anetavler, navneregistre og stedregistre kan hjælpe til med at få overblik over slægten, samt hurtigt finde de personer eller informationer, som man nu synes er interessante.

Tavle 3 viser sådan et konsangvinitetsregister med de 50 personer, som udgør de første to hovedgrupper i min moders konsangvinitetstavle. I registeret er der benyttet en linie til hver person, og kolonne 1 angiver personernes Konsangv. med Helga Vindberg som proband. En sortering på dette felt i numerisk stigende orden har bevirket, at personerne er samlede i Konsangv. grupper. Indenfor hver gruppe er personerne sortererede efter de sid-

ste to kolonner, som angiver personernes forældres ID-nr., således at de bliver samlede i helsøskende kuld, og indenfor kuldene er personerne igen sorteret efter deres fødselsår i kolonne 5.

Man kan af denne tavle f.eks. se, at Konsangv. gruppe 1,05 består af to personer Per og Jan Højrup. Af koden kan vi udlede, at de er en del af probandens efterslægt da tallet foran kommaet er »1«. Probanden er deres ane nummer 5, altså deres farmor, hvorfor faderen med ID-nr. 132 skal kunne findes i Konsangv. gruppe 1,03. Ved at fortsætte denne metode, kan man nemt skabe sig et overblik over en større mængde personer i en slægt, og ønsker man mere information om de enkelte personer, kan man ved hjælp af ID-nr. i 4. kolonne, hurtigt finde frem til personbeskrivelsen andetsteds i publikationen.

Som det forhåbentlig er fremgået, opfylder den her beskrevne konsangvinitets-betegnelse de fleste af kravene, som overlæge Kai Albertsen stillede til en sådan, og anvendt sammen med en entydig personidentifikation, skulle »Systemet« kunne danne grundlag for fremtidige publikationer af konsangvinitetstavler, men kun tiden kan vise om det bliver tilfældet.

Note

1. Til entydig identifikation af en person har jeg tidligere anvendt en slags CPR-nummer bestående af personens fødselsår, -måned, og -dag med tilføjelse af et enkelt ciffer 0-9, hvor de lige numre var reserverede til mændene og de ulige til kvinderne, det vil sige at systemet kunne klare op til fem drenge og fem piger med samme fødselsdato (år, md., dag) og stadig være entydigt. Da disse CPR-numre fyldte 9 cifre, har de i praksis vist sig at være for besværlige at have med at gøre, og jeg er derfor nu gået over til at anvende en slags løbenummer.

Da mange har den opfattelse at løbenumre skal være fortløbende, har jeg valgt

at kalde mine numre for »Identifikationsnumre« eller ID-nr., som entydigt identificerer enhver person i slægten. Af rent mnemotekniske årsager har jeg reserveret numrene 1 til 127 til anerne med de tilsvarende numre, og derefter tildelt resten af personerne ID-nr. efter princippet lige numre til mændene, og ulige til kvinderne. Ægtefæller har så vidt muligt fået numre ved siden af hinanden. Hvis probanden er en mand får han ID-nr. 0 for at bibeholde systemet med lige og ulige numre til henholdsvis mænd og kvinder. Med 4 cifre skulle man kunne identificere over 9000 medlemmer af slægten, hvilket skulle række for de fleste.

Litteratur

Konsangvinitetstavlen. K. Albertsen, Pers. Tidsskrift 1972.

Opstillingsprincipper og personnummerering i konsangvinitetstavler. Kai Albertsen, Personalhistoriske Studier, 1979.

Håndbog i Slægtsforskning. Albert Fabritius og Harald Hatt, 3. udg. 1979.

Personbetegnelse i slægtstavler. B. V. Adersen. Pers. Tidsskrift 1981:2.

Generationsnummerering. K. Albertsen. Pers. Tidsskrift 1984:1.

Om publikation af anetavler. K. Albertsen (†). Pers. Tidsskrift 1986:1.

Kon- sangv.	Fornavn	Efternavn	ID- nr.	Født	Dåbssogn	ID-nr. Far	Mor
	<i>Proband:</i>						
1	Helga	Vindberg	1	1914	Ebeltoft	2	3
	<i>Børn:</i>						
1,03	Aksel Jesper	Højrup	130	1942	Helligkors	0	1
1,03	Knud	Højrup	132	1943	Fr.værk	0	1
	<i>Børnebørn:</i>						
1,05	Per	Højrup	134	1965	Fr.værk	132	133
1,05	Jan	Højrup	136	1967	Fr.værk	132	133
	<i>Fader:</i>						
2	Knud	Vindberg	2	1888	Ebeltoft	4	5
	<i>Søskende:</i>						
2,02	Hilda	Vindberg	139	1909	Ebeltoft	2	3
2,02	Ulla	Vindberg	141	1911	Ebeltoft	2	3
2,02	Anna Cathrine	Vindberg	143	1912	Ebeltoft	2	3
2,02	Knud Vagner	Vindberg	144	1916	Ebeltoft	2	3
2,02	Ella	Vindberg	147	1920	Ebeltoft	2	3
2,02	Elisa	Vindberg	149	1922	Ebeltoft	2	3
2,02	Karen	Vindberg	151	1925	Ebeltoft	2	3
2,02	Svend Erik	Vindberg	152	1927	Ebeltoft	2	3
	<i>Søskendebørn:</i>						
2,04	Hilda	Vindberg	163	1943	St. Peders	144	145
2,04	Jørgen	Vindberg	164	1945	St. Peders	144	145
2,04	Jytte	Vindberg	167	1951	St. Peders	144	145
2,04	Morten	Vindberg	182	1954	Karup	152	153
2,04	Mikkel	Vindberg	184	1956	Karup	152	153
2,06	Anne-Lise	Jørgensen	155	1938	Næstved	142	143
2,06	Birthe	Jørgensen	157	1940	Næstved	142	143
2,06	Kirsten	Jørgensen	159	1946	Næstved	142	143
2,06	Ellen	Vindberg	161	1951	Næstved	142	143
2,06	Anni Vindberg	Knudsen	169	1941	Gunderup	146	147
2,06	Lone Vindberg	Knudsen	171	1942	Skørping	146	147
2,06	Anne Marie	Rohde	173	1953	Kastrup	148	149
2,06	Kirsten	Rohde-Petersen	175	1958	Kastrup	148	149
2,06	Mads Christian	Pedersen	176	1955	Lillerød	150	151
2,06	Klaus	Pedersen	178	1957	Lillerød	150	151
2,06	Ulla Lykke	Pedersen	181	1962	Bloustrød	150	151

Kon- sangv.	Fornavn	Efternavn	ID- nr.	Født	Dåbssogn	ID-nr.	
						Far	Mor
<i>Søskendebørns børn:</i>							
2,08	Lone Westfall	Vindberg	207	1966	Randers	164	165
2,08	Knud Ricky	Vindberg	208	1971	Randers	164	165
2,08	Jesper	Vindberg	220	1982	Karup	182	183
2,08	Thomas	Vindberg	222	1985	Karup	182	183
2,12	Per Vindberg	Demming	202	1966	Randers	162	163
2,12	Vibeke Vindfeldt	Demming	205	1971	Randers	162	163
2,12	Kim Vindberg	Larsen	210	1974	St. Peders	166	167
2,12	Jan Vindberg	Larsen	212	1975	St. Peders	166	167
2,12	Anne Vindberg	Larsen	215	1982	St. Peders	166	167
2,14	Pia Brigitte	Laurenborg	187	1959	Næstved	154	155
2,14	Marianne	Laurenborg	189	1961	Odense	154	155
2,14	Tom Christian	Jensen	190	1966	Herlufsholm	156	157
2,14	Rene	Jensen	192	1969	Århus	156	157
2,14	Bo Kenneth	Ditlevsen	194	1972	Herlufsholm	158	159
2,14	Martin	Ditlevsen	196	1975	Herlufsholm	158	159
2,14	Peter	Ditlevsen	198	1984	Herlufsholm	158	159
2,14	Rikke	Vindberg	201	1976	Herlufsholm	160	161
2,14	Anders	Høfler	216	1967	Hans Egede	170	171
2,14	Peter	Høfler	218	1972	Hans Egede	170	171
2,14	Anders	Rohde-Petersen	224	1987	Fr.sund	174	175
<i>Moder:</i>							
3	Ane Kirstine Marie Poulsen	Hougesen	3	1887	MariMalene	6	7

Tavle 3.

Knud Højrup, direktør, * 1943. Har holdt flere foredrag om anvendelse af hjemmedatamater i forbindelse med slægtsforskning. Adresse: Hasselhaven 99, 2600 Glostrup.